

The background features a dark blue gradient with a subtle starry pattern. Overlaid on this are several technical diagrams in a lighter blue color. These include circular gauges with numerical scales (e.g., 40, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260) and various circular arrows indicating clockwise or counter-clockwise rotation. The text is centered in a clean, white, sans-serif font.

ZÁKLADNÍ STAVEBNÍ KAMENY HMOTY A ČTYŘI FUNDAMENTÁLNÍ SÍLY

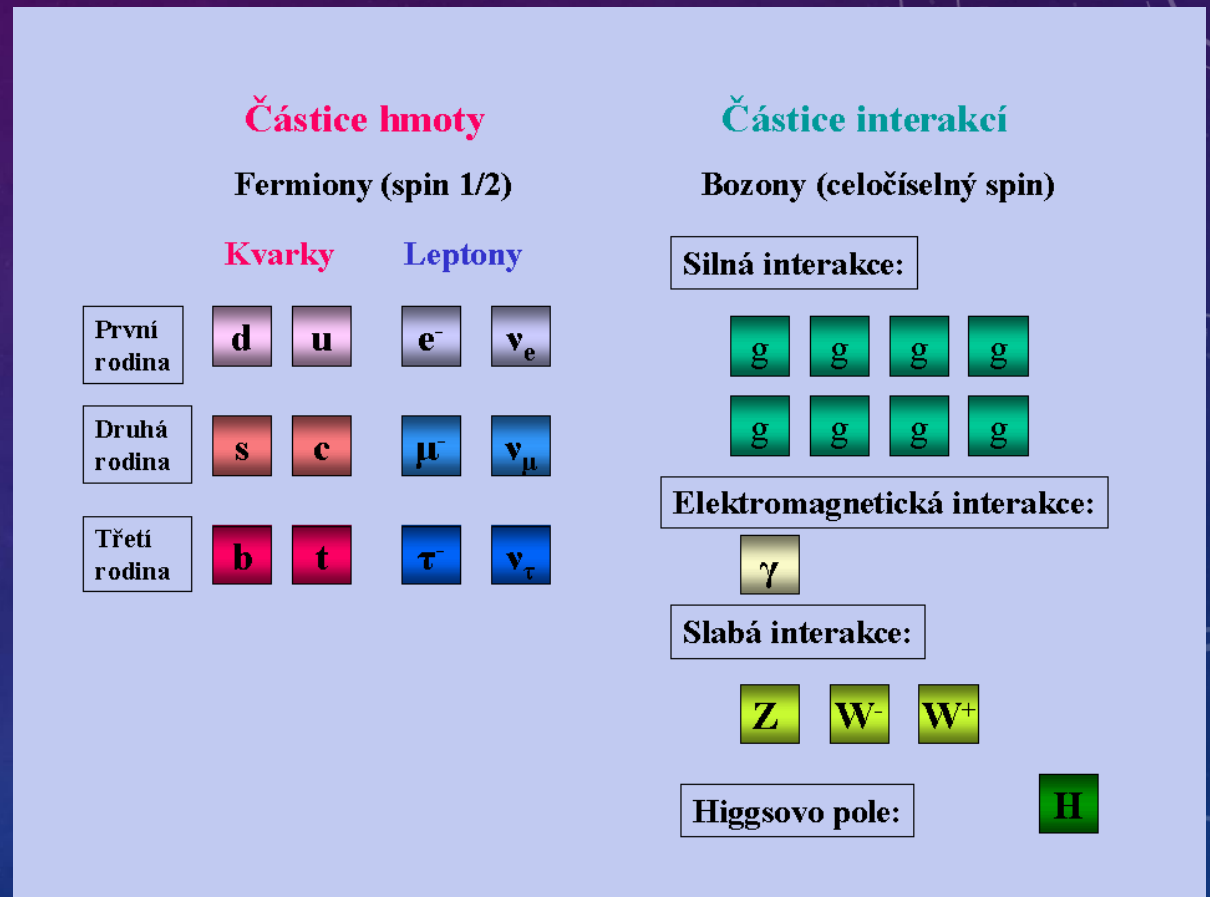
ELEMENTÁRNÍ ČÁSTICE

- Známe jich několik set
- Třídění je možné podle:
  - spinu (bosony a fermiony)
  - podle interakce, která na ně působí
  - podle charakteru částice/antičástice

Quarks	U up	C charm	t top	γ Photon
	d down	S strange	b bottom	g gluon
Leptons	ν_e electron neutrino	ν_μ muon neutrino	ν_τ tau neutrino	Z z boson
	e electron	μ muon	τ tau	W w boson
	I	II	III	
	Three Families of Matter			

PODLE SPINU

- Fermiony
  - mají poločíselný spin – leptony, kvarky, baryony
  - splňují Pauliho vylučovací princip
  - řídí se Fermiho-Diracovou statistikou
- Bosony
  - mají celočíselný spin – mezony, foton atp.
  - nesplňují Pauliho vylučovací princip
  - řídí se Boseho-Einsteinovou statistikou

PODLE INTERAKCE

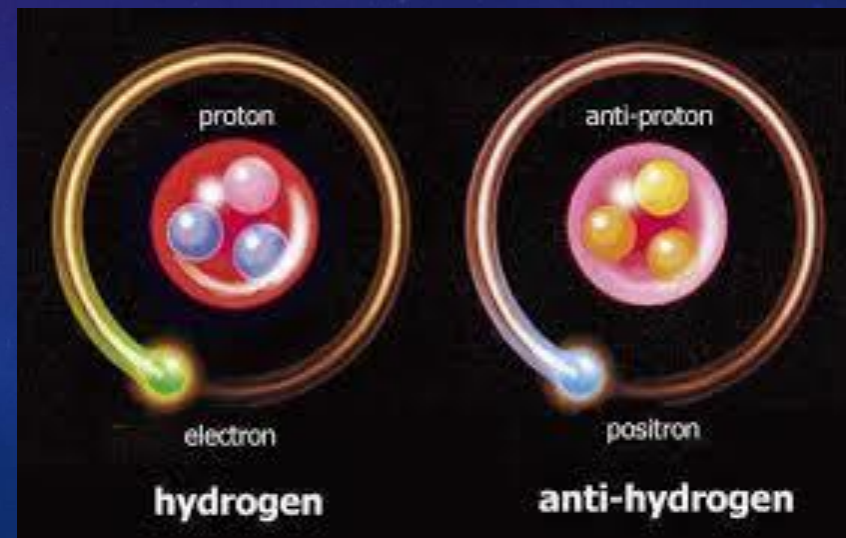
- Gravitační síla – na všechny částice
- Elektromagnetická síla – jen na částice s nenulovým nábojem
- Silná jaderná síla – váže nukleony (působí na tzv. hadrony, nepůsobí na tzv. leptony)
- Slabá jaderná síla – při beta rozpadu, působí na všechny částice

Typ interakce	Relativní síla	Dosah (m)
elektromagnetická	10^{-2}	∞
gravitační	10^{-38}	∞
slabá	10^{-13}	10^{-18}
silná	1	10^{-13} (hadrony) ∞ (kvarky)

HMOTA / ANTIHMOTA

- Ke každé částici existuje antičástice
- Její klidová hmotnost a spin se shodují
- Opačná znaménka mají elektrický náboj, baryonové číslo, leptonové číslo a podivnost

SYSTÉM ELEMENTÁRNÍCH ČÁSTIC

- Fundamentální částice (bez známé další vnitřní struktury)
  - Stavební prvky látky – leptony + kvarky
  - Částice realizující silové působení mezi nimi
- Hadrony
  - Baryony
  - Mezony

STAVEBNÍ ČÁSTICE LÁTKY

- Leptony

- Neutrino – elektronové, mionové, tauonové
- Elektron / pozitron
- Mion
- Tauon

lepton	název	hmotnost	doba života	rok objevu	objevitel
e	elektron	0,51 MeV ($1 m_e$)		1897	J. J. Thomson
μ	mion (těžký eletron)	105,7 MeV ($207 m_e$)	2×10^{-6} s	1936	C. D. Anderson
τ	tauon (supertěžký eletron)	1777 MeV ($3\,484 m_e$)	3×10^{-13} s	1977	M. Perl
ν_e	elektronové neutrino	?		1956	F. Reines, L. Cowan
ν_μ	mionové neutrino	$\sim 10^{-2}$ eV		1962	L. M. Lederman M. Schwartz J. Steinberger
ν_τ	tauonové neutrino	?		1999	P. Yager V. Paolone

KVARKOVÝ MODEL

- Vysvětluje vlastnosti a chování hadronů (proton, neutron atp.)
- Osminásobná cesta
- Kvarky – d, u, s, c, b, t

CHARAKTERISTIKY ČÁSTIC

- Klidová hmotnost
- Klidová energie
- Elektrický náboj
- Spin
- Leptonové číslo
- Baryonové číslo
- Podivnost
- Princip nerozlišitelnosti

ZÁKONY ZACHOVÁNÍ

- Baryonového čísla
- Leptonového čísla
- Spinu
- podivnosti

INTERAKCE A INTERMEDIÁLNÍ ČÁSTICE

- Elmg interakce
- Slabá
- Silná
- Gravitační

SJEDNOCENÍ INTERAKCÍ

- Elmg interakce
- Elektrolabá interakce
- GUT
- SUSY

